

Förstudie:

Informationscentrum Kvinnofrid

Bakgrund

Regeringen uppdrog 1997 åt en rad myndigheter att (utan angivande av specifika mål eller strategier) utveckla och vidmakthålla samverkan för att bekämpa mäns våldsbrott mot kvinnor. De myndigheter som är berörda av uppdraget är Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Kriminalvårdsstyrelsen, Socialstyrelsen, Skolverket, Ungdomsstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Invandrarverket, Integrationsverket och Boverket. I förlängningen är också regionala organ som länsstyrelserna, landstingen och kommunerna berörda liksom frivilligorganisationer som ROKS och Svenska kvinnojourers riksförbund. Ett nationellt kunskapscentrum har vidare inrättats vid Akademiska sjukhuset i Uppsala (RKC).

Mål för satsningen på åtgärder mot kvinnomisshandel är bl. a

- att beivra och bekämpa brott (våld mot kvinnor)
- att förhindra att sådant våld som är ett hinder mot jämlikhet
- att stödja, skydda och hjälpa utsatta kvinnor
- att förebygga våld mot kvinnor bl. a genom opinionsbildning via mansjourer, manliga nätverk
- att öka kunskaperna genom utbildning och fortbildning och genom utvecklingsarbete riktat till ungdomar

Socialstyrelsen har inbjudit berörda centrala aktörer till överläggning kring förutsättningar för en fördjupad och utvecklad nationell samverkan. *En* form av samverkan kan vara ett gemensamt "virtuellt" informationscentrum som kan nås via Internet.

Idén om ett Informations- och resurscentrum

Socialstyrelsen har gjort en studie av hur myndigheter och frivilligorganisationer i andra länder arbetar för det gemensamma målet att minska våld mot kvinnor. I ett PM, Nationell samordning för kvinnofrid, beskrivs olika modeller/nivåer och skisseras ett förslag till en svensk modell för ett svenskt informations- och resurscentrum, ett *clearinghouse*. Förslaget omfattar både möjlig *organisation* för samverkan (konsortium, nationellt råd) och *innehållet* i samverkan (gemensam kunskapsbas, gemensamma strategier för att fylla kunskapsluckor och föra ut kunskap och gemensamma kommunikationsaktiviteter). Som exempel på hur man arbetar i utomlands nämns nationella informations-, resurs- och databaser (portaler).

Vad finns idag på resp. myndighets hemsida

Den "fältarbetare" som idag söker information om våld mot kvinnor på med hjälp av t ex Alta Vista och på resp. myndighets hemsida på www har svårt att hitta och få en överblick av den information som finns.

De tio första träffarna på Alta Vista ger i och för sig ett antal (4) relevanta dokument men inte hjälp att få en helhetsbild:

- Kristdemokraterna: National handlingsplan mot kvinnovåld
- Manliga nätverket mot våld
- Riksdagen: fråga om forskning mot kvinnovåld
- Brottsoffer (inkl kvinnovåld), personlig hemsida (Gert-Owe Sköldinger)

Söker man via kända myndigheters hemsidor kan man hitta följande (sökord kvinnor + våld):

- Näringsdepartementet: Kvinnofrid, viktigare lagar och reformer, Löpsedel, frågor och svar, värt att veta, krönikor, internationellt, kontakt och länkar (uppdaterad senast maj? 1999)
- Brottsoffermyndigheten, presentation av Kunskapscentrum med bilaga: Presentation av forskningsprojekt – totalt 51 varav de allra flesta handlar om brott mot kvinnor (de länsrapporter som ska finnas länkade till sidan går emellertid inte att få upp, saknas?),
- Brå: 68 träffar men utan rubriktexter; varje dokument måste tas upp. Vissa handlar om kvinnor som *begår* brott.
- Domstolverket: -
- Folkhälsoinstitutet: (en träff med hjälp av sökmotor) *Från övergrepp till grepp om livet* (rapport om sviter av övergrepp i barndomen)
- Integrationsverket: - (ingen sökmotor, men under Projekt: Utsatta flickor)
- Rikskvinnocentrum: Aktuellt, forskning, utbildning/information, publikationer
- Rikspolisstyrelsen: -
- Riksåklagaren: ingen hemsida
- Skolverket: 34 träffar på ”våld” men bara en som har relevans för ämnet (Kärlek känns), fler träffar på ”kränkande behandling”
- Socialstyrelsen: 54 träffar, delvis med bra rubriker och korta sammanfattningar

Organisationers hemsidor:

- Svenska kommunförbundet: två träffar på ”kvinnovåld” (ett yttrande över utredning, en EU-rapport)
- Landstingsförbundet: Ingen träff
- Brottsofferjouren: hemsida med länkar till lokala jourer; ikoner för Handbok för stödpersoner och Handbok för vittnesstöd
- ROKS: Hemsida med information om egna program (bl. a Göteborg för kvinnofrid, månadskampanj), förteckning till alla kvinnojouren och bra länksida med svenska och internationella länkar
- SKR: Hemsida med policyförklaring, adressuppgifter, länkar till medlemsorganisationer och myndigheter

Sammantaget kan alltså konstateras att det finns relativt mycket material men att det är närmast orimligt svårt att få en överblick. Vissa dokument, som t ex refererats i medierna, kan vara mycket svåra att finna om man inte på förhand vet hur de är klassificerade; den aktuella och omskrivna Skolverksrapporten om Arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling ingår t ex i Nationella kvalitetsgranskningar 1999.

Synpunkter från myndigheter och organisationer i nätverket

Samtliga myndigheter och organisationer anser att arbetet mot våld mot kvinnor är viktigt men ämnet prioriteras olika hos olika intressenter (jfr de lägesrapporter som deltagarna

skickat in). Myndigheternas grad av prioritering av frågan speglas till viss del på resp. hemsida, men man ska emellertid akta sig för att dra alltför vittgående slutsatser (t ex för RPS som prioriterar frågan mer än vad som framgår av hemsidan). Det finns en viss osäkerhet om vad som avses med *clearinghouse*, *portal* etc. men alla anser att det är värdefullt att den information som finns – i fragmenterad form – blir länkad på ett strukturerat sätt och därigenom mer tillgänglig och användbar. Däremot betonar flera att en ”portal” i första hand måste ses som ett nätverk. Man ska kunna komma till den gemensamma webbplatsen på flera olika vägar, både genom länkar från resp. myndighets/organisations hemsida och genom ”huvudentrén”.

Speciellt stort intresse uttrycker organisationerna som ser en portal som ett värdefullt stöd för sina lokala grupper. Några arbetar dessutom just nu med handlingsprogram, studiematerial m.m. och anser att de själva skulle haft stor nytta av en portal i sitt arbete.

Några användares önskemål

En portal fungerar emellertid i första hand ”på användarens villkor” och jag har tagit vissa kontakter med lokala organisationer för att undersöka deras intresse och önskemål.

Lokal polismyndighet:

Allra som är allra mest angeläget är att alls få tillgång till Internet och annat datastöd i tjänsten. När en piket rycker ut i samband med t ex ett familjebråk har inte tjänstgörande poliser idag möjlighet att snabbt kunna få reda på om det tidigare varit bråk på samma adress. Att få kunskapsstöd vid själva krissituationen har alltså prioritet. Polisen behöver också ha tillgång till ett lokalt dygnet-runt fungerande nätverk som omfattar socialjour, akutmottagningar med kunskap om våld mot kvinnor och kvinnojourer och brottsofferjourer. Sådana lokala nätverk/handlingsprogram finns bara på vissa ställen i landet, men där de finns fungerar de utmärkt.

En portal hjälper kanske inte polisen i den akuta situationen men den skulle vara i hög grad användbar t ex för internutbildare som där skulle kunna hitta material för kurser och seminarier. Önskemål är bl.a. aktuell lagstiftning (med förarbeten), aktuell forskning både om orsaker till kvinnovåld och om omhändertagande vid kriser.

Vidare borde man via portalen kunna hitta ”goda lokala exempel” på handlingsprogram och projekt om kvinnovåld. Portalen skulle kunna ge tillgång till ett nätverk av engagerade och kunniga personer och alltså gärna ha en konferensdel.

Kommun med program mot kvinnovåld

Den kontaktade kommunen har just avslutat arbetet med att ta fram ett handlingsprogram och hade i arbetet haft stor nytta av en mer strukturerad information på www. Får nu en mängd förfrågningar om programmet för andra kommuner och skulle gärna sprida sina erfarenheter via nätet.

Skulle ha nytta av bl.a.:

- Aktuell statistik – så ser det ut i landet (för att kunna jämföra med lokala tendenser)
- Lagstiftning
- Forskning – både om förberedande insatser (inkl arbete i skolorna), om bakomliggande faktorer, om omhändertagande etc.
- Goda lokala exempel

- Agenda – seminarier, konferenser etc., gärna lokala och regionala

”Säker och trygg kommun” med särskilt brottsförebyggande program

Arbetar bl.a. med mansgrupper (män som tidigare utövade våld mot kvinnor) och är intresserad av forskning inom detta område.

I övrigt som ovan.

Primärvård (utbildningsansvarig)

Primärvården möter ofta patienter som söker akut för skador där det finns alla skäl att förmoda att de uppkommit genom misshandel. Att känna igen och framför allt ha en handlingsplan för hur man bemöter dessa kvinnor är givetvis viktigt. Särskilt stort intresse finns för exempel på hur man kan arbeta med kvinnor med invandrarbakgrund.

Primärvården påpekar att här finns en speciell aspekt, som bör finnas med i perspektivet, nämligen hot och våld mot kvinnor som arbetar i vården.

Lokal kvinnojour

Kvinnjourerna använder sig alltmer av Internet – särskilt tjejgrupperna. Bortsett från tillgång till författningar, forskningsrapporter etc. är man intresserad av goda exempel, tips etc.

Lokal brottsofferjour

Har ett behov av löpande kvalificerad utbildning av stödpersoner. Här skulle en portal kunna spela en viktig roll både i den initiala utbildningen och för att underlätta för stödpersoner att hålla sig a jour.

Vad är ett clearinghouse, en portal

Ett *clearinghouse* är ett strukturerat samarbete där ett antal intressenter dessutom tillskjutit resurser för en gemensam ”tjänst” som kan vara både fysisk (personal, bibliotek etc.) och virtuell (portal). Förstudien gäller enbart en möjlig portal som emellertid bör vara mer än en gemensam hemsida där man snabbt länkas till olika myndigheters och organisationers hemsidor¹. Portalen ”Kvinnofrid” bör vara uppbyggd som ett nätverk av länkar som avsevärt underlätta för användare att söka information oavsett vem som ”äger” ett dokument. Portalen behöver emellertid inte ha en alltför stor volym egenproducerad information. För att driva portalen behövs ett avtal i någon form mellan de samverkande aktörerna, ett program för länkstruktur och en mindre redaktion.

En möjlig uppläggning

En portal har en ingångssida som i detta fall kan ha ett antal olika ”sektioner”:

- aktualitetssektion, nyheter (något som ger ingångssidan trovärdighet) och som kan handla om aktuell forskningsrapport, utredningsförslag, riksdagsbeslut, lokalt projekt (två ”synliga” och tidigare nyheter samt mindre prioriterade nyheter lagrade som arkiv)
- agenda: program, seminarier, konferenser under det kommande halvåret
- myndigheter och organisationer som samarbetar om portalen (möjlighet att knappa sig direkt till resp. myndighets ”mellansidan”, se nedan)

¹ Portalen Sverigedirekt är ett exempel på en portal som inte ger möjligheter för en användare att söka på tema/sökord. Avsikten med Sverigedirekt är att på sikt komplettera hemsidestrukturen med Samhällsguiden i elektronisk form så att man kan gå från ett sökbegrepp som ”studiestöd” och komma direkt till CSN:s lokala adress.

- ämnessektioner som ”juridik”, ”forskning”, ”statistik”, ”lokala program”, ”fortbildningsmaterial”, ”att förebygga våld mot kvinnor”, ”akut/krishantering”, ”rehabilitering”
- ev. specialsektion som ”ungdom/skola”
- länkar till andra svenska och utländska aktörer
- konferens, frågor/svar

Sökstrukturen ska alltså göra det möjligt att söka information på flera olika vägar.

De myndigheter och organisationer som medverkar lägger in de dokument som ska vara tillgängliga direkt från portalen (word-fil) med ett antal sökbegrepp (myndigheten, ämne ev. kommun). I princip ska befintliga dokument kunna läggas in, dock försedda med en kort sammanfattning i den mån sådan inte finns. Tydliga rubriker är viktigt.

Den användare som går in i portalen via ingångssidan kan sedan välja att gå vidare till antingen en ”mellansida” där resp. myndighet eller organisation presenterar det material man har som är relevant för temat Kvinnofrid med en struktur och typografi som stämmer med ingångssidan. Från denna sida kan man alltså antingen länka sig till särskilda ”Kvinnofrid-dokument” eller till den ordinarie hemsidan.

Om man omvänt söker via ett temaord – t ex juridik – kan man både få underrubriker (utredningar, propositioner, författningar, praxis, bevisvärdering etc.) och möjlighet att gå direkt till en ”mellansida” t ex Domstolsverket).

Så länge ett *clearinghouse* inte bedriver egen verksamhet (seminarier, egen materialproduktion, informationskampanjer) behövs inte annan ”egeninformation” än en programförklaring. Skulle ett clearinghouse få mer omfattande verksamhet blir det naturligtvis en ”organisation” som övriga.

Vad som kan finnas inom portalen, vad resp. myndighet skulle kunna bidra med

Nyhetsblock – samtliga lägger in sådant som kan vara ”nyhetsvärt” inkl alla pressmeddelanden som har ”kvinnofrid” som tema. Redaktionen väljer vad som ska ”toppa” men lägger in allt relevant under ”se vidare..” Om något inträffat som har beröring med ämnet kan redaktören snabbt kontakta någon av myndigheterna för en nyhetskommentar

Agenda - samtliga

Forskning - Brå, Brottsoffermyndigheten, Rikskvinnocentrum

Bakgrund, mekanismer till våld mot kvinnor

Att förebygga våld mot kvinnor (inkl kulturkrockar, se Integrationsverket)

Brottsoffers reaktioner: kvinnor, barn till kvinnor som blivit slagna

Förövare, rehabilitering

Att förebygga förnyat våld

Statistik, lägesrapporter

Skadefrekvens (EpC, FHI/Skadeprogrammet)

Frekvens i skolor (Skolverkets nationella uppföljning)

Juridik

Statliga utredningar, propositioner, författningar (regeringskansliet)
Myndigheters författningar (resp. myndighet)
Domstolspraxis (Domstolsverket)
Bevisvärdering (Domstolsverket)
Handbok för vittnen (BOJ)

Fortbildningsmaterial

Polisen m.fl.

BOJ tillsammans med SKR

Akut/Krishantering

Kvinnojourer

Brottsofferjourer inkl stödpersoner

Lokala program

Lokala brottsförebyggande råd: handlingsprogram och projekt
Säker och trygk kommun/Nationella skadeprogrammet (dito)

Att arbeta med unga

Jämställdhet, skolans värdegrund (Skolverket)

Lokala aktionsgrupper

Lokala kvinnojourer (tjejgrupper)

Övrig litteratur

Här kan avtal träffas med t ex SoS informationsavdelning (biblioteket så att alla kan
”tipsa” SoS som ser till att relevanta texter läggs in med enhetlig klassificering)

Frågor/svar

Frågor som kommer in till ingångssidan vidarebefordras till relevant aktör eller besvaras
omgående av redaktionen.

Kostnader/resurser

Den här föreslagna uppläggnngen är relativt enkel att åstadkomma och kräver i synnerhet att
medverkande aktörer känner ansvar för ”sitt material”, uppdaterar och ”markerar” dem med
relevanta sökbegrepp.

Vidare behövs ett program/sökmotor som dels gör det enkelt för medverkande att lägga in
material (i form av blankett och word-fil), dels gör sökning ”på tvären” möjlig. Det finns ett
antal ”halvfabrikat” på marknaden som upphandlas i sedvanlig ordning. Det är svårt att
bedöma kostnaderna med den kan uppgå till 200 000-400 000 kr i installationskostnad.

En redaktion kan bestå av en heltidstjänst. De samverkande aktörerna tillsätter ett
redaktionsråd. Redaktören ser till att aktualitetsblocket är uppdaterat, hålla kontakt med de
samverkande myndigheternas kontaktpersoner, besvara sådana e-postfrågor som inte behöver
skickas vidare till ansvarig myndighet.

Portalen behöver initialt aktivt ”marknadsföras” till lokala aktörer. Detta sker i första hand
genom de medverkande myndigheternas/organisationernas egna nätverk. OBS att Svenska

Kommunförbundet och Landstingsförbundet bör inviteras (har gemensamt folkhälsoprojekt som troligtvis är lämplig kontakt). Vidare bör portalen aktivt marknadsföras till

- medier som kan ha intresse av att både följa nyheter och att via portalen få tag på ”experter” som kan uttala sig när något inträffat
- universitet och högskolor som utbildar professionella som kan komma att arbeta med våld mot kvinnor

Några intervjuade har haft synpunkter på namnet på en eventuell portal. Begreppet Kvinnofrid anses vara väl inarbetat. Det bör vara möjligt att förhandla om departementet om att få ”överta” namnet (i synnerhet som departementets hemsida inte är avsedd att vara permanent). Portalen bör emellertid inte ha ett suffix som .gov.se eller .sos.se. Det talar för att ett namn troligtvis bör ha konstruktionen www.kvinnofrid.nu eller liknande.

Kostnadsberäkning

Initialt

Programvara	200 000-400 000 kr (upphandlas)
Redaktör/projektansvarig	
Under uppbyggnadstid /6 mån	250 000 kr (inkl kontorskostnader)
Marknadsföring, introduktion	100 000 kr

Under drift (per år)

Redaktör (årskostnad)	500 000 kr
Underhåll/anpassning program	50 000 kr
Server	-- ---- (om befintlig kan användas)
Kontakter/konferenser etc.	50 000 kr
Annan marknadsföring	50 000 kr

Kontakter som tagits under förstudien (besök eller telefon)

RPS, Torgny Collin, Bo Höglund
Domstolverket, Tora Wigstrand
BRÅ, Lars Alexandersson
Skolverket, Efwä Westre Stövander
Folkhälsoinstitutet, Karin Melinder
Rikskvinnocentrum, Barbro Posse
ROKS, Kicki Scheller
BOJ, Eva Larsson

Falköpings kommun, Nationella skadeprogrammet, Larseric Bergquist
Södra sjukvårdsområdet/primärvården, SLL, Helena Huss
Malmöpolisens, Anna Gustafsson
Malmö stad, brottsförebyggande kommittén
Kvinnojouren, Luleå